

С. Т. Пухир

Сучасні підходи у формуванні та реалізації державної політики регіонального розвитку

Висвітлено основні сучасні проблеми регіонального розвитку в Україні, серед яких виділено: поглиблення диференціації регіонів за основними показниками соціально-економічного розвитку; розширення ареалів репресивності; підвищення рівня внутрішньорегіональної диференціації; дезінтеграцію національного економічного простору. З урахуванням світового досвіду визначено сучасні підходи до модернізації державної політики регіонального розвитку України, складові нової парадигми її формування та реалізації. Наголошено на стратегічній меті та цілях державної регіональної політики на період до 2020 р., на започаткуванні інтегрованого підходу, суть якого полягає у поєднанні трьох складових: секторальної (галузевої), територіальної (просторової) та управлінської, взаємодія яких має синергетичний характер, розкрито шляхи досягнення стратегічних пріоритетів. Зроблено висновок про те, що у державній регіональній політиці України формується більш диверсифікований підхід, який не зосереджується лише на проблемах вирівнювання, а у ньому мають місце елементи, що враховують ендogenous фактори зростання, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, завдання пов'язані з територіальною соціально-економічною інтеграцією та просторовим розвитком, з поширенням інновацій, а також ефективного державного управління у сфері регіонального розвитку.

Ключові слова: державна регіональна політика, парадигма, ендogenous чинники, стратегічні цілі, стратегічні пріоритети.

Основною рисою сучасного розвитку України є розбудова національної економічної системи, яка має слугувати гарантом державної незалежності та соціальної безпеки кожного громадянина країни. Проте цей процес відбувається дуже суперечливо в умовах нарощування деструктивних тенденцій щодо громадської єдності та дестабілізації соціально-економічного розвитку держави, що є наслідком низки невважених рішень у суспільно-політичній і гуманітарній сферах і під потужним політичним і військовим впливом з боку Російської Федерації набув характеру регіонального сепаратизму в регіонах Сходу та Півдня України. Нагромаджені суперечності у відносинах між центром і регіонами сформували сприятливе підґрунтя для поширення тенденцій регіонального сепаратизму навесні 2014 р. [1, с. 157]. В Україні постала нагальна потреба розробки ефективної державної регіональної політики, спроможної сформувати сприятливі умови для забезпечення соціальної та економічної єдності держави, динамічного збалансованого розвитку регіонів, підвищення рівня та якості життя людини.

Тому зростає значення наукових напрацювань щодо сучасних підходів у формуванні та реалізації державної політики регіонального розвитку. Проблеми формування загальнонаціональних умов державного регулювання соціально-економічних процесів країни та її регіонів були і є в центрі уваги таких вітчизняних науковців, як О. Амоша, В. Бодров, П. Беленький, З. Варналій, С. Вовканич, О. Власюк, П. Гальчинський, В. Геєць, Б. Данилишин, М. Долішній, В. Кравців, Е. Лібанова, І. Лукінов, Я. Олійник, І. Мансуров, С. Романюк, І. Сторонянська, М. Чумаченко, С. Шульц та багато інших.

Водночас сучасні реалії економічних і соціальних процесів, що відбуваються на регіональному рівні, вимагають від вітчизняних науковців переосмислення моделі регіональної політики у теоретичному аспекті й у формуванні нових поглядів на зміст регіональної проблематики сьогодення.

Метою статті є обґрунтування методологічних підходів до розробки моделі управління регіональним розвитком, теоретичні узагальнення тенденцій, що впливають на регіональні процеси як у країнах ЄС, так і в Україні, і розкриття нових підходів до формування та реалізації державної регіональної політики, нової її парадигми.

Державна політика регіонального розвитку в Україні протягом останніх років зазнала суттєвих змін, які супроводжувалися реформами спрямованими на реалізацію певних пріоритетів економіки країни, зміцнення демократичних основ її розвитку та розв'язання соціально-економічних проблем окремих регіонів.

У цей період розробляється і приймається низка нормативно-правових актів установчого змісту та програмних документів з формування та реалізації державної регіональної політики, зокрема: Концепція та План заходів реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні; стратегічні документи: Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року та Стратегія сталого розвитку «Україна–2020»; Закони України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформування міжбюджетних відносин», «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи», «Про засади державної регіональної політики», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад».

Дія цих документів, на жаль, кардинально не вирішила проблеми регіонального розвитку. У науковій доповіді «Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні», підготовленій науковцями ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України» [1, с. 158] зазначається, що залишаються невирішеними такі проблеми регіонального розвитку, як:

- поглиблення соціально-економічної диференціації регіонів держави за показниками валового регіонального продукту, власного доходу місцевих бюджетів, доходів населення тощо;
- посилення концентрації економічного простору та розширення ареалів депресивності, що пов'язано з концентруванням фінансових ресурсів у центрах розвитку (зокрема великих містах) та їх «перелив» через банківську систему з менш заможних регіонів до більш заможних;
- підвищення рівня внутрішньої регіональної диференціації. Йдеться насамперед про загрозливі тенденції у розвитку опорного каркасу системи розселення внаслідок деградації сільської поселенської мережі та посилення розриву між міськими та сільськими територіями, що призводить до збільшення кількості дотаційних сільських і селищних територіальних громад;
- дезінтеграція національного економічного простору та неефективність функціонування внутрішнього ринку країни;
- наростання соціальної напруги в суспільстві, спричинене активізацією процесів вимушеної міжрегіональної міграції, дезінтегрованістю гуманітарного, зокрема інформаційного, простору держави;
- низька інтенсивність інтеграційних процесів при формуванні внутрішнього ринку країни.

Отже, ситуація вимагає нових підходів та інструментів регулювання територіального розвитку, які реалізуються на державному, регіональному та місцевому рівнях, пошуку найбільш оптимального розмежування повноважень між різними територіальними рівнями влади.

Проте перш ніж визначитися з новими підходами до модернізації державної регіональної політики, важливо провести дискурс особливостей формування та реалізації державної регіональної політики як в Україні, так і в європейських країнах.

Наприкінці минулого століття регіональна політика переважно фокусувалася на інвестиційній підтримці окремих регіонів і розбудові їх інфраструктури, а також політиці інтервенцій у чітко визначені території. У цей період політика економічного розвитку в більшості країн була схожою, з незначним урахуванням регіональної специфіки, і зосереджувалася на державних інвестиціях у великі інфраструктурні проекти: будівництво доріг, залізниць, водоочисних споруд, утилізації промислових і побутових відходів [2]. Водночас, за висновками багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, вплив такої інфраструктурної політики, з одного боку, був позитивним, з іншого, – мало місце зростання регіональної поляризації і подальшої маргіналізації периферійних регіонів [3]. Фінансова допомога, що лежала в основі такої політики, а саме державна допомога, яка спрямовувалась на внутрішнє інвестування і передбачала підтримку та залучення на проблемні території великих компаній, не призводила до подолання диспропорції між економічно розвинутими і периферійними регіонами.

Як зазначає С. Романюк, політика, яка базується на вірі у те, що достатньо покращити управління, виділити достатньо ресурсів на створення інфраструктури й створити пільгові умови для інвестування для того, щоб приватний капітал почав рухатися в економічно відсталі регіони, себе не виправдала [4, с. 146]. На жаль, в Україні більшість представників органів влади усіх рівнів і місцевого самоврядування, саме на такій політиці концентрують свої зусилля.

Осмилення традиційного державного впливу на регіональний розвиток дає можливість визначити основні його особливості, а саме:

- цілями цієї політики є зниження диспропорцій і гарантування рівності можливостей для усіх громадян країни;
- серед завдань державної регіональної політики переважає інвестиційна допомога чітко визначеним регіонам та інфраструктурна підтримка;
- сферами впливу державної політики є регіони з структурними проблемами та міжрегіональні та внутрішньо регіональні диспропорції;
- регулюючий вплив спрямований на обмежену кількість секторів економіки проблемних регіонів.

Процеси глобалізації, суттєві інституційні та технологічні зміни світового масштабу, зміни у визначенні ролі регіонального і місцевого розвитку в економічному зростанні і благополуччі країни призвели до поступової трансформації традиційного державного впливу на регіональний розвиток. Регіональні та місцеві особливості, їх специфіка розглядаються як вагомий фактор локального зростання та необхідності адекватного державного впливу на його підтримку та стимулювання.

Конкурентоспроможність і зростання, що базуються на ендегенних чинниках, стають важливими політичними цілями, а використання інструментів підтримки підприємств поступово скорочується. Одночасно низка інструментів регіонального впливу фокусуються на інноваційно-орієнтовану допомогу, навчання і перекваліфікацію робочої сили, а також надання послуг, що поліпшують бізнес-середовище, публічних товарів і послуг мешканцям і компаніям, а фінансова допомога розповсюджується на всі регіони, запроваджуючи багаторівневі системи управління [5]. Отже, державна політика регіонального розвитку поступово

почала розширюватися на всі регіони для їх підтримки в умовах постійної зміни зовнішніх викликів відкритої економіки.

Водночас реалізація заходів регіональної політики на території всіх регіонів вимагає запровадження нових координаційних підходів, які охоплюють широкий спектр соціально-економічних проблем. Виклики, що супроводжують регіональний розвиток, породжують проблеми, які виходять за межі секторальних та адміністративних кордонів. Загальний тренд децентралізації в багатьох європейських країнах підвищив значимість місцевої влади [4, с. 191].

При здійсненні регіональної політики «територіальної політики розвитку» (place-based development policy), як відзначає ОЕСР, більшість країн має на меті як рівність (покращення стандартів життя і добробуту), так і ефективність використання внутрішніх переваг (підвищення конкурентоспроможності територій [6, с. 14].

В останні роки значних змін зазнає і державна регіональна політика в Україні, особливо під впливом досвіду регіональної політики Європейського Союзу, адже високорозвинені країни є головними суб'єктами-учасниками глобальних економічних процесів, визначають загальні принципи та підходи у формуванні різних сфер політичного життя, у тому числі і регіональної політики. Регіональна політика ЄС має національний характер, здійснюється в умовах значної диференціації напрямів регіональної політики країн-членів, водночас формує і реалізує єдині принципи, стратегічні завдання та синхронізує в часі фінансування визначених у програмах ЄС пріоритетів і проєктів.

Починаючи з 2000 р., у ЄС запроваджено семирічне програмування регіональної політики. Це програмні періоди 2000-2006 рр., 2007-2013 рр. та 2014-2020 рр. Нова програма регіонального розвитку «Горизонт–2020» прийнята Європейською Комісією на 2014-2020 рр. Вона більше зорієнтована на підтримку саме інноваційної діяльності, оскільки передбачає об'єднати все фінансування ЄС у сфері наукових досліджень та інновацій і створення Європейського інноваційного союзу.

В Україні ситуація ускладнюється сучасними трансформаційними процесами у розвитку економіки країни, пов'язаними з глобалізаційними та іншими зовнішніми викликами, зокрема: в умовах відсутності чіткого геостратегічного вибору Україна опинилася в ролі об'єкта широкомасштабної глобальної конкуренції трьох геополітичних сил (РФ, ЄС та США), кожна з яких має своє геостратегічне бачення подальшого розвитку макрорегіону, до якого територіально належить Україна [1]. Водночас відбувається поступове поглиблення розриву між Україною та її європейськими сусідами за більшістю показників соціально-економічного розвитку, що не дозволяє розглядати Україну в ролі потенційного економічного партнера та щодалі зміщує її в сторону європейської периферії.

В основі сучасних підходів до модернізації державної політики регіонального розвитку в Україні є нова парадигма її формування та реалізації, складовими якої є [7, с. 3]:

- перехід від регіональної політики «єдиного центру» до політики врахування багатоієрархічних інтересів суб'єктів господарювання на регіональному рівні та інших регіональних гравців, усвідомлення «мультицентристської» сутності природи регіонального управління, врахування принципів вертикальної та горизонтальної координації управлінських заходів щодо стимулювання регіонального розвитку;

- поступова відмова від політики перерозподілу ресурсів, «вирівнювання» та прагнення досягти мінімізації соціально-економічних диспропорцій регіонального розвитку до політики створення рівних можливостей і сприятливих інституційних передумов для комплексного розвитку регіонів України, підвищення їх конкурентоспроможності;
- перехід від застосування прямих інструментів стимулювання розвитку регіонів (субсидування, надання податкових пільг) до комплексного регуляторного впливу, застосування гібридних інструментів і механізмів стимулювання регіонального розвитку (у тому числі задіяння потенціалу державно-приватного партнерства, створення регіональних кластерів, задіяння переваг міжрегіонального, транскордонного співробітництва, розвитку Єврорегіонів);
- удосконалення системи середньострокового та довгострокового стратегічного планування регіонального розвитку на засадах координації секторального, територіально-просторового та управлінського підходу, що становить фундамент формування та реалізації нової державної регіональної політики в Україні.

Сучасні підходи у формуванні та реалізації державної політики регіонального розвитку України сформульовані у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (далі Стратегія), яка затверджена постановою уряду (від 6. 08. 2014 р. №385) [8], розроблена відповідно до європейських стандартів, на період, що синхронізується з плановими та бюджетними циклами ЄС, а також базовим рамковим Законом України «Про засади державної регіональної політики» (далі Закон), від 5. 02 2015 р. за №156-VIII [9].

Стратегічною метою реалізації державної регіональної політики є створення умов для динамічного збалансованого розвитку регіонів України, забезпечення соціальної та економічної єдності держави, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізації, економічної діяльності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних та інших стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання. Відповідно до мети, визначені три стратегічні цілі державної регіональної політики та шляхи їх досягнення, а саме:

- підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів шляхом створення оптимальних умов для розкриття регіонами власного потенціалу та ефективного використання конкурентних переваг регіональної економіки;
- територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток, які передбачають недопущення поглиблення регіональних диспропорцій у доступі населення до базових послуг, а також створення умов для співробітництва регіонів задля отримання ефекту синергії від окремих регіональних ініціатив на національному рівні;
- ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку, що передбачає децентралізацію державних повноважень з передачею фінансових ресурсів; удосконалення стратегічного планування; запровадження ефективного механізму координації дій центральних, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; значні інвестиції у розвиток людського капіталу.

Отже, на сучасному етапі формування та реалізації державної регіональної політики в Україні у стратегічних документах задекларовано досягнення цілей як ефективності політики, так і соціальної інтеграції вирівнювання. Це підтверджується й основними керівними принципами реалізації державної

політики регіонального розвитку, визначеними і Стратегією, і Законом, зміст яких полягає у:

- відповідності Конституції та законам України, міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- узгодженні цілей, пріоритетів, завдань, заходів і дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, забезпеченні співробітництва між ними під час формування та реалізації державної регіональної політики;
- забезпеченні рівних можливостей доступу об'єктів державної регіональної політики до ресурсів державної фінансової підтримки регіонального розвитку;
- прозорості, прогнозованості, передбачуваності, послідовності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування під час формування та реалізації державної регіональної політики, забезпеченні вільного доступу до інформації, що визначає державну регіональну політику;
- децентралізації владних повноважень, їх передачі іншим органам на найнижчий рівень управління для найбільш ефективної реалізації;
- взаємозв'язку та узгодженості довгострокових стратегій, планів і програм розвитку на державному, регіональному та місцевому рівнях;
- забезпеченні просторової, політичної, економічної, соціальної, гуманітарної цілісності України;
- врахуванні та збереженні позитивних надбань попереднього розвитку регіонів;
- відродженні етнічної самосвідомості та збереженні духовної і матеріальної культури етносів, сприянні розвитку їхньої етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності;
- забезпеченні невиснажливого, ощадного та ефективного використання енергетичних, матеріальних, природних та інших ресурсів для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь;
- розробленні всіх документів, що визначають державну регіональну політику, на основі показників, які реально досягти та які можливо оцінити.

Таким чином, з ухваленням Стратегії було започатковано інтегрований підхід до формування та реалізації державної регіональної політики, суть якого полягає у поєднанні трьох складових: секторальної (галузевої), територіальної (просторової) та управлінської, з'єднання яких має синергетичний характер. Так, секторальна складова передбачає зміцнення конкурентоспроможності регіонів на основі оптимізації та диверсифікації структури економіки, ефективної спеціалізації та пріоритетного використання власних ресурсів регіонів. Територіальний підхід передбачає досягнення рівномірного та збалансованого розвитку територій, запобігання поглибленню соціально-економічних диспропорцій, розвиток між-регіонального співробітництва, зміцнення потенціалу сільської місцевості, периферійних та депресивних територій. Управлінська складова полягає у застосуванні єдиних підходів до формування і реалізації політики регіонального розвитку, створенні єдиної системи стратегічного планування, програмування та прогнозування розвитку держави і регіонів, формуванні ефективного і прозорого механізму фінансового забезпечення регіонального розвитку, гарантуванні фінансової дієздатності місцевих бюджетів і місцевих громад, у тому числі об'єднаних територіальних.

Розвиваючи нові підходи до формування та реалізації державної регіональної політики, у Законі України «Про засади державної регіональної політики» зроблено акцент на стимулюванні та підтримці місцевих ініціатив щодо

ефективного використання внутрішнього потенціалу регіонів для створення та підтримання повноцінного життєвого середовища, підвищення якості життя людей; поліпшенні матеріального, фінансового, інформаційного, кадрового та іншого ресурсного забезпечення розвитку регіонів, сприянні здійсненню повноважень органами місцевого самоврядування.

За цих обставин виникає потреба обґрунтування та розробки нових механізмів координації взаємодії між відповідними рівнями системи управління регіональним розвитком.

Важливо зазначити, що окремі розділи Закону присвячені формуванню та реалізації державної регіональної політики; суб'єктам державної регіональної політики та їх повноваженням; фінансовому забезпеченню, а саме механізмам та джерелам фінансування державної регіональної політики. Зокрема, стаття 22 визначає принципи, на яких ґрунтується фінансування регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку. Моніторинг реалізації державної регіональної політики (розділ V Закону) проводиться шляхом установлення переліку відповідних індикаторів, відстеження їх динаміки, підготовки та оприлюднення результатів такого моніторингу.

Таким чином, можна підсумувати, що у державній регіональній політиці України формується більш диверсифікований підхід, який не зосереджується лише на проблемах вирівнювання, а у ньому мають місце елементи, що враховують ендегенні фактори зростання, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, завдання пов'язані з територіальною соціально-економічною інтеграцією та просторовим розвитком, з поширенням інновацій, а також ефективно державне управління у сфері регіонального розвитку.

Список використаних джерел

1. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні : наукова доповідь / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» ; наук. ред.: В. С. Кравців ; наук. координатор: С. Л. Шульц. – Львів, 2015. – 204 с.
2. Pike A. What Kind of Local and Regional Development and for Whom? / A. Pike, A. Rodriguez-Pose, J. Tomanev // *Regional Studies*. – 2007. – Vol. 41.9. – Pp. 1253-1269.
3. Roberts M. On the Road to Prosperity? The Economic Geography of China's National Expressway Network / M. Roberts, U. Deichmann, B. Fingleton, T. Shi // *World Bank Policy Research Series*. – 2010. – P. 34-43.
4. Романюк С. А. Розвиток регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика : монографія / С. А. Романюк ; Національна академія державного управління при Президентові України. – К., 2013. – 408 с.
5. Yuill D. New Policy Developments, New Policy Approaches: Recent Regional Policy Developments in the EU and Norway / D. Yuill, M. Ferry, H. Vironen, I. M. Master, K. Mirwalat // EPRC. University of Strathclyde, 2008. – EoRPA paper №08/1. – Retrieved from http://www.eprc.strath.ac.uk/eorpa/Documents/EoRPa_08_Papers/EoRPa_08-1.pdf
6. *Regional Policies in OECD Countries*. – Paris: OECD Publishing, 2010. – 384 p.
7. Варналій З. С. Інституційні засади та організаційні механізми політики регіонального розвитку: завдання реформ європейського зразка / З. С. Варналій, Р. П. Білик // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України : [зб. наук. пр.] / Ін-т регіональних досліджень НАН України ; редкол.: В.С. Кравців (відп. ред.). – Львів, 2014. – Вип. 3(107). Регіональна політика в Україні: сучасний стан та шляхи активізації. – С. 3-11.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6 серпня 2014 р. №385. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>
9. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. №156-VIII / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

Reference

1. Kravtsov, V. S. (Ed.), & Shults, S. L. (Coord.) (2015). *Terytorial'nyy rozvytok ta rehional'na polityka v Ukrainy [Territorial Development and Regional Policy in Ukraine]* (Scientific report). Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
2. Pike, A., Rodriguez-Pose, A., & Tomanev, J. (2007). What Kind of Local and Regional Development and for Whom? *Regional Studies*, Vol. 41.9, pp. 1253-1269.

3. Roberts, M., Deichmann, U., Fingleton, B., & Shi, T. (2010). On the Road to Prosperity? The Economic Geography of China's National Expressway Network. *World Bank Policy Research Series*, 34-43.
4. Romanyuk, S. A. (2013). Rozvytok rehioniv u vidkryty ekonomitsi: teoriya, polityka, praktyka [Development of regions in an open economy: theory, policy, practice]. Kyiv: National Academy of Public Administration. [in Ukrainian].
5. Yuill, D., Ferry, M., Vironen, H., Master, I. M., & Mirwalat, K. (2008). New Policy Developments, New Policy Approaches: Recent Regional Policy Developments in the EU and Norway. EPRC. University of Strgthclyde, EoRPA paper №08/1. Retrieved from http://www.eprc.strath.ac.uk/eorpa/Documents/EoRPa_08_Papers/EoRPA_08-1.pdf
6. Regional Policies in OECD Countries (2010). Paris: OECD Publishing.
7. Varnaliy, Z. S., & Bilyk, R. R. (2014). Instytutsiyni zasady ta orhanizatsiyni mekhanizmy polityky rehional'noho rozvytku: zavdannya reform yevropeys'koho zrazka [Institutional framework and institutional mechanisms of regional development policy: tasks of reform of European standard]. In V. S. Kravtsiv (Ed.), *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy [Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine]*: Vol. 107(3). Rehional'na polityka v Ukraini: suchasnyy stan ta shlyakhy aktyvizatsiyyi [Regional policy in Ukraine: current situation and ways for acceleration] (pp. 3-11). Lviv: Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. [in Ukrainian].
8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014). *Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi stratehiyi rehional'noho rozvytku na period do 2020 roku [On approval of the National Strategy of Regional Development until 2020]*. Resolution on 2014, August 6, 385. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].
9. Supreme Council of Ukraine (2015). *Pro zasady derzhavnoyi rehional'noyi polityky [On principles of regional policy]*: Law of Ukraine, adopted on 2015, February 5, 156-VIII. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/156-19> [in Ukrainian].

Pukhyr S. T. Modern approaches to the formation and implementation of the state policy of regional development.

The main current problems of regional development in Ukraine are considered, most significant among them are: deepening of regions' differentiation by the key indicators of socio-economic development; extension of depression areas; increase in the level of intra-regional differentiation; desintegration of the national economic space. With a glance to the international experience on the subject of a gradually transformation of traditional influence of state on regional development, focused on the investment support of some problematic regions and infrastructural projects with consideration of endogenous growth factors of the territories' competitiveness, strengthening of innovation-oriented assistance, training and retraining of the workforce, and distribution of financial assistance for all regions, modern approaches to the modernization of the state policy of regional development of Ukraine are defined. Components of a new paradigm of its formation and realization are characterized. They are: the polyhierarchical interests of business entities at the regional level, principles of the vertical and horizontal coordination of managerial measures of encouragement of regional development; assurance of equal opportunities and favourable institutional prerequisites for a comprehensive development of regions, and increase of their competitiveness; implementation of hybrid instruments and mechanisms encouraging regional development. The strategic goal and objectives of the state regional policy for the period until 2020 are emphasized, as well as the beginning of the integrated approach, based on a combination of three components: a sectoral (branch), territorial (spatial) and managerial one, interaction of which has a synergetic nature, is stated. The ways of achieving of strategic priorities are also revealed. It is noted that among the priorities of the state regional policy, encouragement and support of local initiatives with regard to efficient use of internal potential of the regions is of a special significance in creation and development of a full-fledged life environment, improvement of the quality of human life. A conclusion about the fact that there is a more diversified approach, being formed in the state regional policy in Ukraine, is drawn. Such an approach focuses not only on the problems of alignment, as far as there are elements involving endogenous growth factors, improvement of the regions' competitiveness, tasks associated with the territorial social-economic integration and spatial development, spread of innovations and also involving effective governance of regional development issues.

Keywords: state regional policy, paradigm, endogenous factors, strategic objectives, strategic priorities.

Пухир Світлана Тимофіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» (e-mail: spukhyr@ukr.net).

Pukhyr Svitlana Tymofiyivna – Ph.D. (Econ.) Assoc. Prof. Associate Professor of the Department of economic theory of the Lviv Institute of the University of Banking.

Надійшло 12.09.2016 р.